

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA PRESENTADA EN MATÈRIA DE SERVEIS SANITARIS

TRAMITACIÓ

- El 5 de juny de 2017 va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què denunciava l'activitat privada que s'exerceix a les instal·lacions de l'Hospital Clínic de Barcelona, centre hospitalari públic.
- El 12 de juny de 2017 la síndica de greuges va admetre a tràmit la queixa, ja que reunia els requisits reglamentaris i va designar l'assessora corresponent perquè instruís l'expedient.
- La comprovació del fet presumptament greujós ha comportat, en síntesi, l'estudi de les circumstàncies concurrents, l'anàlisi de la normativa aplicable i l'observació de si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat. Amb aquesta finalitat, aquesta Sindicatura ha dut a terme les accions següents:
 - El 12 de juny de 2017 l'assessora va iniciar l'anàlisi de la documentació oficial presentada per la persona interessada.
 - El 28 de juny de 2017 va demanar informe a la comissionada de Salut per tal de conèixer tant les intervencions dutes a terme com les previstes.
 - El 15 de setembre de 2017 es va rebre l'informe de la comissionada de Salut en què es donava resposta a la demanda de la síndica de greuges.
- El 29 de gener de 2018 l'assessora, a partir de la informació aportada per la persona interessada, la informació facilitada per la comissionada de Salut i l'anàlisi dels fets, va emetre un informe proposta amb les consideracions següents.

CONSIDERACIONS

Descripció de la queixa

La ciutadana, en representació de la Plataforma Tancada - Resistència Clínic, s'ha adreçat a la Sindicatura per denunciar que l'Hospital Clínic de Barcelona, que pertany a la Xarxa d'Hospitals d'Utilitat Pública de Barcelona, ha creat una clínica privada anomenada BarnaClínic, que ofereix serveis sanitaris a pacients privats, utilitzant els recursos de l'Hospital Clínic.

Segons la promotora de la queixa, aquesta pràctica de l'exercici privat que beneficia unes poques persones dins dels centres públics i amb recursos públics, no es pot generalitzar amb noves fórmules de gestió i organització, com sembla que s'està preparant des del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Aquesta tendència destinada a blindar aquest model tan qüestionable, permet injustícies i irregularitats com les que ha desvetllat l'informe de la Sindicatura de Comptes relatiu a l'exercici de l'any 2012, tot i que també en recull del període anterior, entre l'any 2010 i el 2012.

Aquesta situació permessa per les autoritats, conviu amb l'Hospital Clínic de Barcelona, on es mantenen tancats llits i quiròfans, amb saturació a les urgències i llistes d'espera per atendre la població malalta i retallades de personal i serveis.

Posició municipal

La comissionada de Salut va informar aquesta Sindicatura que tenia coneixement de la situació descrita i que s'havia posicionat públicament en contra, principalment per la

impossibilitat de separar els recursos que en el mateix edifici es destinen a l'activitat pública de la privada, i la doble porta d'entrada per als ciutadans assegurats en el sistema públic. Ara, en la situació actual de pressupostos insuficients, les llargues llistes d'espera de tot tipus es converteixen en l'excusa per permetre l'existència d'activitat privada dins dels serveis públics. I això genera un efecte pervers: a menys qualitat i menys activitat pública, més activitat privada per a les persones que s'ho poden pagar, més benefici per als professionals formats i ja pagats per la pública. A més suposa que s'utilitzin recursos públics ja pagats en els pressupostos, en detriment d'utilitzar-los per als ciutadans amb accés públic: activitat de tardes dels professionals, quiròfans, llits, aparells diagnòstics, laboratoris, neteja, consums, manteniments, amortitzacions, etc. Per tot això, afirma que és impossible posar fronteres entre l'activitat sanitària pública i la privada i s'acaba produint un negoci privat amb recursos públics, cosa que rebaixa la qualitat i l'accessibilitat del sistema públic i en trenca l'equitat.

Davant l'afirmació de la Sindicatura de Comptes en el seu informe 29/2016: "Actualment no existeix un marc jurídic que empari la prestació d'assistència sanitària privada per part de centres públics amb els mitjans personals i materials d'aquests", la comissionada considera imprescindible un marc jurídic per regular aspectes com les incompatibilitats dels professionals entre el seu exercici públic i un altre de privat i els límits i requisits per realitzar una activitat privada des del sector públic. Un requisit mínim seria que, si els hospitals terciaris volen utilitzar el seu prestigi internacional i atendre pacients privats, aquests han de ser ciutadans que no tinguin ja pagada la sanitat pel sistema públic (concretament persones estrangeres de fora de la Unió Europea). L'atenció s'ha de fer en dependències alienes a les destinades al servei públic i amb la cobertura d'entitats jurídicament independents de la sanitat pública i sense els recursos pagats pel CatSalut. Considera que cal una proposta clara i que cal promoure un ampli debat ciutadà i polític sobre aquesta qüestió.

Respecte a la pregunta formulada sobre el posicionament de l'Àrea de Drets Socials i dels organismes dels qui forma part l'Ajuntament, el Consorci Sanitari de Barcelona i l'Agència de la Salut Pública, la comissionada de Salut no ha requerit l'opinió de l'Agència per no tenir competències en aquest àmbit. En canvi sí que han requerit reiteradament des de l'any 2015 poder debatre el tema en el Consorci Sanitari de Barcelona i arribar a un posicionament conjunt per transmetre a l'Hospital Clínic i que aquest fos també de referència per a la resta de centres de la ciutat. Malauradament, els representants de la Generalitat de Catalunya en el Consorci s'hi van negar adduint que la regulació de l'activitat privada en centres públics era un tema de país que abordaria el Departament de Salut. A hores d'ara, no li consta que aquest posicionament o regulació s'hagi produït.

Normativa aplicable

L'article 23 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya afirma que totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat i gratuïtat als serveis sanitaris de responsabilitat pública, en els termes que estableixen les lleis.

L'article 162 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya fa referència al fet que correspon a la Generalitat, en matèria de sanitat i salut pública, la competència exclusiva sobre l'organització, el funcionament intern, l'avaluació, la inspecció i el control de centres, serveis i establiments sanitaris.

L'article 31 de la Constitució espanyola imposa que la despesa pública ha de realitzar una assignació equitativa dels recursos públics.

L'article 43 de la Constitució espanyola estableix que correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i a través de les prestacions i dels serveis necessaris.

L'article 103.4 de la Llei 22/1998, de la Carta Municipal de Barcelona, considera àrea d'actuació en matèria de sanitat la participació en la planificació, la gestió i l'avaluació dels centres, els serveis i els establiments, instal·lats a la ciutat, dependents del Servei Català de la Salut o l'organisme que desenvolupi les mateixes funcions.

L'article 104.1 de la Llei 22/1998, de la Carta municipal de Barcelona, estableix que el Consorci Sanitari de Barcelona és un ens públic de caràcter associatiu, constituït per la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona, amb la finalitat de dirigir i coordinar la gestió de centres, els serveis i els establiments d'atenció sanitària, sociosanitària i els de promoció i protecció de la salut de la regió sanitària del municipi de Barcelona.

El Decret legislatiu 2/2003, del 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, defineix les competències municipals en matèria de salut pública.

L'article 14.1 de la Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona recull el dret a la protecció de la salut dels veïns i veïnes de Barcelona en els termes previstos en la legislació sectorial aplicable, basada en el respecte a la dignitat, les llibertats, els drets de la persona i en un sistema de participació comunitària.

La Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, signat per l'Ajuntament de Barcelona, també recull, a l'article XVII, el dret a la salut i que les autoritats afavoreixen l'accés en igualtat de tots els ciutadans a l'atenció i prevenció sanitàries.

Valoració i conclusions

La Sindicatura de Greuges de Barcelona pot supervisar les activitats de l'Administració local per exercir la missió que té assignada de defensar els drets fonamentals i llibertats públiques de la ciutadania de Barcelona i de tota aquella persona que es trobi a la ciutat encara que no en siguin residents. En l'àmbit de la sanitat, l'Administració local té assignades les competències que recull la Carta Municipal i que ja s'han indicat anteriorment: la participació en la planificació, la gestió i l'avaluació dels centres, els serveis i els establiments instal·lats a la ciutat, dependents del Servei Català de la Salut.

L'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya van constituir l'ens públic anomenat Consorci Sanitari de Barcelona, adscrit al Servei Català de la Salut. Les funcions que assumeix aquest organisme són les relatives a l'ordenació, la planificació, la direcció i la coordinació de la gestió dels centres, els serveis i els establiments d'atenció sanitària, sociosanitària i de salut pública de l'àmbit territorial de la ciutat de Barcelona.

La queixa presentada per la ciutadana, en representació de la Plataforma Tancada - Resistència Clínic, denuncia l'activitat econòmica paral·lela que està realitzant l'Hospital Clínic de Barcelona des de ja fa anys, amb el beneplàcit del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i en detriment d'un dels objectius que consta en els seus estatuts: donar compliment de forma prioritària a l'activitat que se li encarregui

en el marc del sistema de salut de cobertura pública per part del Servei Català de la Salut, a l'empara del que estableix la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya.

Barnaclínic és una societat mercantil amb personalitat jurídica pròpia, creada per l'HCPB i altres societats i fundacions l'any 1989. Al llarg del temps, l'Hospital Clínic de Barcelona va anar comprant les parts d'altres propietaris fins que l'any 2012 posseïa el 70 % de la societat. L'altre 30 % pertany a la Fundació Clínic Recerca Biomèdica.

L'informe de la Sindicatura de Comptes de l'any 2012, publicat el mes de març de 2017, constata que l'Estat espanyol no disposa d'un marc legal que empari l'assistència sanitària privada per part de centres públics amb els mitjans personals i materials d'aquests. També corrobora que s'han atès mèdicament pacients de Barnaclínic en horari de matí i s'han realitzat proves diagnòstiques desplaçant pacients de la sanitat pública, entre altres irregularitats. Amb anterioritat a aquesta publicació, es va crear una comissió d'estudi formada per responsables de la Conselleria de Salut i de l'Hospital Clínic de Barcelona amb l'objectiu d'analitzar alguns reptes en la gestió del centre. Aquesta comissió havia de ser responsable de dotar el centre de la personalitat jurídica més adequada per substituir Barnaclínic. De resultes del ressò generat per la publicació de l'informe, el Departament de Salut i l'Hospital Clínic de Barcelona van anunciar la voluntat que "l'estructura i la naturalesa jurídica de la nova entitat fos compatible de forma inequívoca amb la legislació actual, que respecti de manera escrupolosa el principi d'equitat en l'accés als serveis públics i reforci el seu caràcter d'organització de professionals". Actualment Barnaclínic segueix prestant assistència sanitària privada a les instal·lacions de l'Hospital Clínic de Barcelona i continua sent una societat mercantil de capital públic

L'Ajuntament doncs té una doble responsabilitat pel que fa a vetllar per la salut de la ciutadania de Barcelona: la que emana de la Carta Municipal i la que deriva de la seva participació en el Consorci Sanitari de Barcelona. Per aquest motiu, ha de persistir en la consecució de l'objectiu fonamental d'aquest organisme: "aconseguir oferir uns serveis de salut de qualitat, per a tots els ciutadans, adaptats a les seves necessitats, vetllant per la correcció de les desigualtats i per la incorporació dels serveis que donin resposta a les noves necessitats de salut de la nostra població, amb els recursos adequats i emmarcats dins dels objectius establerts en el pla de salut. **Qualitat, equitat i eficiència són els conceptes clau que guien les actuacions del Consorci**". I a aquest objectiu del Consorci, cal afegir el de vetllar per la correcta utilització dels fons públics i la transparència en la gestió d'aquests en l'àmbit de la salut a la ciutat.

Aquesta Sindicatura considera que la informació rebuda evidencia que l'actuació del servei municipal ha estat insuficient perquè malgrat el coneixement que té de l'activitat econòmica privada que es realitza en un centre sanitari sostingut amb fons públics i la manca de marc jurídic que l'empari, no ha aconseguit que el Consorci Sanitari de Barcelona es posicioni respecte d'això.

I, per tant, emeto la següent

DECISIÓ

- Estimar la queixa perquè l'activitat privada que exerceix la societat mercantil Barnaclínic a les instal·lacions de l'Hospital Clínic de Barcelona impedeix que l'espai, l'atenció mèdica i les proves diagnòstiques que dedica als seus clients, es dediquin íntegrament a les persones beneficiàries de la sanitat pública.
- Advertir l'Àrea de Drets Socials que, com a representant de l'Ajuntament de Barcelona en el Consorci Sanitari de Barcelona, malgrat que la seva representació

sigui del 40 % davant del 60 % de la Generalitat de Catalunya, ha de perseverar en el seu posicionament de debatre en l'òrgan les conseqüències per a la ciutadania i la sanitat pública de la ciutat la permissivitat en l'existència d'una societat mercantil sanitària que utilitza les instal·lacions d'un centre hospitalari mantingut amb diner públic i així vetllar per tal que l'assignació de recursos públics sigui equitativa.

Aquesta decisió es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 12 de febrer de 2018

